

Dr. Eleonora W

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ

Βιβλίο 200, 176,
124 200 135

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΗΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΣΤΑ 1829

(ΑΝΑΤΥΠΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΙΖ' ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ»)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1977

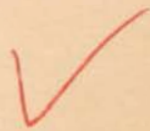
094954

Δ Ω Ρ Ε Α

Θανάση Ζβαρνόπουλος

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΗ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΛΙΝ

Αριθμός εισαγωγής 71409

Ημερομηνία εισαγωγής 7-4-95

Εξωτερικός αριθμός 325.24956094954

7150
7A

Το Λαζου
Με Ίσκιον
Προφες

ΔΗΜΟΣΙΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΗΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΣΤΑ 1829

Ι. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Είναι γνωστό ότι οί Μακεδόνες αγωνιστές, μετά την άποτυχία της επαναστάσεως του 1821 στη Χαλκιδική, στο Άγιο Όρος, στον Όλυμπο, στη Νάουσα κ.ά., σκορπίστηκαν και πολέμησαν ήρωικά στην υπόλοιπη επαναστατημένη Ελλάδα¹. Τά νησιά των Βόρειων Σποράδων, και ιδιαίτερα η Σκιάθος και η Σκόπελος, χρησίμευσαν σάν όρμητήριο στον καιρό του πολέμου και σάν άποκούμπι στά δύσκολα χρόνια της προσφυγιάς².

Μέχρι σήμερα δέν εξετάστηκαν συστηματικά, λεπτομερειακά και διεξοδικά τά σχετικά προβλήματα, όπως π.χ. πόσοι, πότε και πού άκριβώς κατέληξαν οί Μακεδόνες αγωνιστές και ποιά ήταν η κατοπινή τύχη τους. Μιά παρόμοια προσπάθεια πρέπει νά είναι πολύπλευρη και νά στηριχτή

1. Βλ. σχετικά στού Ι. Κ. Βασδραβέλλη, Οί Μακεδόνες κατά την επανάστασιν του 1821, έκδ. 3η, Θεσσαλονίκη 1967, τ ο υ ί δ ι ο υ, 'Η μακεδονική λεγεών κατά τό 1821, «Μακεδονικά» 1 (1940) 77-107 και 'Η πειρατεία εις τά παράλια της Μακεδονίας κατά την Τουρκοκρατίαν, «Μακεδονικά» 5 (1963) 319-362. Πρβλ. 'Α π. Ε. Βακαλοπούλου, 'Ιστορία της Μακεδονίας, 1355-1833, Θεσσαλονίκη 1969, σ. 519-616 και Γεωργίου Χ. Χιονίδη, 'Η έκστρατεία και η επανάστασις εις τόν Όλυμπον κατά τά έτη 1821-1822 μετά άνεκδότων έγγραφων και νέων στοιχείων περί των Λαζαίων και του Διαμαντή Νικολάου-Όλυμπίου, Θεσσαλονίκη 1975, τ ο υ ί δ ι ο υ, Σχεδιάσμα περί του Γέρο-Καρατάσου και της οικογενείας του, «Μακεδονικά» 9 (1969) 295-315 και τά γεγονότα εις την περιοχήν Ναούσης-Βεροίας κατά την επανάστασιν του 1822, προβλήματα κατά την χρονολόγησιν των, «Μακεδονικά» 8 (1968) 211-220.

2. Βλ. 'Α π. Βακαλοπούλου, Πρόσφυγες και προσφυγικόν ζήτημα κατά την επανάστασιν του 1821, Θεσσαλονίκη 1939, σ. 21-23, 24-28, 32-46 και 106-109. Πρβλ. Δέσπ. Θεμελή-Κατηφόρη, 'Η δίωξις της πειρατείας και τό θαλάσσιον δικαστήριον κατά την καποδιστριακήν περίοδον 1828-1829, μέρη 1-2, 'Αθήναι 1973, 'Ιω. Ν. Φραγκούλα, 'Αγωνισταί του 1821 έκ της νήσου Σκοπέλου, «'Αρχείον Θεσσαλικών μελετών» 3 (1974) 75-115. Έμμ. Πρωτόψάλτου, Πρόσφυγες κατά την 'Ελληνικήν 'Επανάστασιν, «Νέα Έστία» 44 (1948) 1154-1157, 1237-1241 και 1298-1303, Δημ. ο σθ. Γ. Νασούλη, Σκόπελος, η άρχαία Πεπάρηθος, 'Αθήναι 1950, σ. 50-70, 'Αδαμ. Α. Σέψων, 'Η νήσος Σκόπελος, 'Αθήναι 1968, σ. 200, 204-210, 215, 217 και 221 και 'Αθ.αν. Ε. Καραθανάση, Τό βιβλίον του Δημοσίου Μνήμονος Σκοπέλου-πέντε έγγραφα από τη Σκόπελο (1831), «'Αρχείον Θεσσαλικών Μελετών» 4 (1976) 109-119, τ ο υ ί δ ι ο υ, Μακεδονικά στού βιβλίον του Δημοσίου Μνήμονος Σκοπέλου του έτους 1831, «Μακεδονικά» 14 (1974) 403-55. 'Από την παλαιότερη βιβλιογραφία βλ. Τρύφ. Ε. Εύαγγελίδου, 'Η νήσος Σκιάθος και αί περί αυτήν νησίδες, 'Αθήναι 1913, σ. 86-87 και 94-139 και Γ. Κορδάτου, 'Ιστορία της έπαρχίας Βόλου και 'Αγιάς, 'Αθήνα 1960, σ. 698 κ.έ. και 778 κ.έ.

στά σωζόμενα γραφτά μνημεῖα, στὴν παράδοση, στὸ συσχετισμὸ τῶν ὀνοματεπώνυμων, τῶν ἐθίμων κ.τ.λ. Ἔγιναν βέβαια ἀρκετὰ βήματα ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἔρευνα καὶ στὸν τομέα τοῦτο, ἀλλὰ χρειάζεται ὀπωσδήποτε μεγάλη προσπάθεια γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε μιά πιὸ τέλεια καὶ ὀλοκληρωμένη θεώρηση τοῦ σημαντικοῦ αὐτοῦ θέματος¹.

Ὁ κατάλογος ποὺ δημοσιεύεται πιὸ κάτω στηρίζεται σὲ πρωτότυπο ἔγγραφο, ποὺ συμπεριλαμβάνεται στὸ «Ἀρχεῖον Φιλήμονος» τοῦ «Ἀρχεῖου Ἀγωνιστῶν» τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος (Ἀθηνῶν) καὶ ἔχει τὸν ἀριθμὸ 8.684 (5.043). Ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 φύλλα ἢ 24 σελίδες, ἀπὸ τίς ὁποῖες 19 εἶναι γραμμένες. Φέρει ἐξωτερικὰ τὸν τίτλο: *Κατάλογος τῶν παροίκων τῆς Νήσου Σκοπέλου 1829: τῆ: 2 ἀπριλλίου ἐν Σκοπέλλῳ*. Ἔχει ἐφτά στήλες: Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον. Ἡ πατρίς. Ἐπάγγελμα. Ψυχές. Ἄρρενες. Θήλειες καὶ Παρατηρήσεις. Περιλαμβάνει ὄλους τοὺς παροίκους τοῦ νησιοῦ, ποὺ ἀποτελοῦσαν 545 οἰκογένειες, 2.541 ψυχές, 1.284 ἄντρες καὶ ἀγόρια («ἄρρενες») καὶ 1.257 γυναῖκες καὶ κορίτσια («θήλυες»), ὅπως ἀνακεφαλαιώνονται στὸ τέλος (στὴ 19ῃ σελίδα), ὅπου ἀναφέρονται καὶ οἱ συγκεκριμένες «κλάσεις οἰκογενειῶν», δηλαδὴ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρχηγοῦ τους. Ἔτσι γράφεται ὅτι ἦσαν: «138 ἐργάται βαναύσων τεχνῶν, 104 ναῦται, 85 ἔμποροι, 140 στρατιῶται, 12 ἱερεῖς, 2 διδάσκαλοι, 1 ἰατρὸς καὶ 63 χῆραι». Μὲ τὴν ἔνδειξη «στρατιῶται» ἀναφέρονται ὅλοι οἱ στρατιωτικοί, δηλαδὴ καὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ οἱ ἀξιωματικοί, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς ὀπλίτες, στρατιῶτες. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου ὑπογράφουν (2.4.1829) οἱ δημογέροντες τῆς Σκοπέλου: Α. Ποσνακόπουλος, Μ. Σκαβέντζας καὶ Γ. Νικολαΐδης.

Ἀπὸ τὸ χειρόγραφο κατάλογο ξεχώρισα τοὺς Μακεδόνες ἀγωνιστές. Ἡ σχετικὴ προσπάθεια στηρίχθηκε στὰ ὅσα γράφονται στὴ στήλη «ἡ πατρίς». Παρὰ ταῦτα ὑπῆρχαν, σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις, μερικοὶ ἐνδοιασμοὶ γιὰ τὴν συχνά, ἀντὶ νὰ γραφτῆ ἡ συγκεκριμένη πατρίδα τοῦ ἀπογραφόμενου ἀγωνιστῆ, ὁ γραφέας ἔβαλε (ἰδιαίτερα στὶς πρῶτες σελίδες) διάφορα σήματα, ὅπως π.χ. δύο μικρὲς ὀριζόντιες παῦλες καὶ ἀνάμεσα, εἴτε δύο τελείες, εἴτε μία ἢ δύο ἡμικάθετες παῦλες κ.τ.λ. Στὶς περιπτώσεις αὐτές, προσπάθησα νὰ λύσω τίς ἀπορίες μου, προστρέχοντας σὲ ὅσα γνωστὰ στοιχεῖα εἶχα πρὸς χεῖρα ἀπὸ ἄλλες πηγές². Ἐξ ἄλλου, καὶ οἱ ἐνδείξεις «Ὀλυμπος» ἢ «Λιβιάδι»

1. Βλ. Γεωργίου Χ. Χιονίδη, Οἱ εἰς τὰ μητρώα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 ἀναγραφόμενοι Μακεδόνες, «Μακεδονικά» 12 (1972) 34-64, τοῦ Ἰδίου, Ἐγγραφα τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, συλλογὴ πρώτη, «Μακεδονικά» 14 (1974) 85 κ.έ. καὶ κυρίως σ. 86-105 καὶ Ἡ σχέσις τῆς μακεδονικῆς Βεροίας πρὸς «τὰ Βέροια» τῆς Πελοποννήσου, «Πρακτικά Α' διεθνoῦς συνεδρίου πελοποννησιακῶν σπουδῶν», τόμ. 2ος, Ἀθῆναι 1976, σ. 69-75, ὅπου ἐξετάζεται καὶ τὸ γενικότερο πρόβλημα τῶν παλαιότερων μετακινήσεων τῶν Μακεδόνων σὲ ἄλλα μέρη τῆς χώρας.

2. Βλ. Γ. Χ. Χιονίδη, στὶς δύο πρῶτες μελέτες, ποὺ μνημονεύονται στὴν προηγούμενη ὑπόσημείωση.

κ.ἄ. εἶναι—ὡς γνωστὸ—δυνατὸ νὰ σημαίνουν τὴν πατρίδα Μακεδόνων ἀλλὰ καὶ Θεσσαλῶν, ὅπως σημείωσα ἤδη, σὲ ἄλλες μελέτες μου.

Οἱ περισσότεροί Μακεδόνες ἀγωνιστὲς εἶχαν σὰν ἰδιαίτερη πατρίδα τοὺς πόλεις, χωριὰ ἢ περιοχὰς τῆς Χαλκιδικῆς, καὶ κυρίως τὴν Κασσάνδρα, τὰ Μαντεμοχώρια, τὸν Πολύγυρο, τὴ Γαλιτιστα, τὴ Βάβδο, τὴν Ἴερισσό, τὰ Στάγειρα, τὴ Συκιά καὶ τὸ Παλιούρι. Ἄλλοι ἦσαν—ὅπως σημειώθηκε—ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο, τὸ Λιβᾶδι, τὴν Ἐπανομή, τὴ Θεσσαλονίκη, τὴ Βέροια, τὴ Νάουσα, τὶς Σέρρες κ.ἄ. Γιὰ τὸν ἰδιαίτερο τόπο τῆς καταγωγῆς (πατρίδα) τῶν ἀγωνιστῶν, δημοσιεύω πίνακα, στὸ τέλος τῆς μελέτης (βλ. III. Παρατηρήσεις καὶ συμπεράσματα). Ἀμφιβολίες ὑπάρχουν γιὰ τὸ ἂν ἦσαν Μακεδόνες, ὅσοι ἀναφερόταν ὅτι κατάγονταν ἀπὸ τὴ Συκιά, τὴν Καψόχωρα κ.ἄ., γιὰ τὰ τοπωνύμια αὐτὰ ὑπῆρχαν (ἢ καὶ διασώζονται καὶ σήμερα) σὲ περισσότερα διμερίσματα τῆς Ἑλλάδος.

Τέλος, διόρθωσα σιωπηρὰ τὰ ὀρθογραφικὰ λάθη τοῦ γραφέα (π.χ. Σικιά, Σκιώτης, ἱερησότης, σέρας κ.τ.λ.), ἔφησα ὁμως τοὺς ἰδιόρρυθμους τύπους τῆς γραφῆς του (π.χ. Βάβδος καὶ Βάβδα, Γαρόφολος, Κυπαρίσης, νάουστα, Μαντεμοχώρια καὶ ματέμια καὶ Μαντέμια, βέργια, Πολύγειρος καὶ Πολύγηρος κ.ἄ.), γιὰ τὴν πιστεύω ὅτι ἴσως χρησιμεύσουν γιὰ ὀρισμένες παρατηρήσεις σὲ ὅσους π.χ. ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἐτυμολογία τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ τῶν τοπωνυμίων. Μερικὲς ταυτίσεις, ποὺ ἔκαμα στὸ κείμενο, τὶς ἔβαλα σὲ ἀγκύλες.

II. ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κατάλογος παροίκων τῆς νήσου Σκοπέλου. 1829: τῆ: 2: Ἀπριλίου ἐν Σκοπέλῳ.

Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	ἡ πατρίς	ἐπάγγελμα	ψυχὰς	ἄρρενες	θήλειες	Παρατηρήσεις
Λιάκου γυνή	Ὀλυμπία		4	1	3	
Χριστόδουλος Κων- σταντίνου	Κασσάν- δρα	ἔμπορος	7	3	4	
Ἀναγνώστης	Κασσάν- δρα	ἔμπορος	9	3	6	
Ἡλίας Βούργαρης	Ὀλύμπιος	ἔμπορος	4	2	2	
Γεώργιος Φωτίου	Πολύγη- ρος	στρατιώτης	5	1	4	
Γεώργιος Ἀργύρης	Πολύγη- ρος	»	7	4	3	
Τζήμ Σαρνώ	Θεσσαλο- νίκη	κόν[σολος] τῆς [M.] Βρε[τανίας]	12	6	6	
Ἀλέξης Κώστα	Μαντεμο- (χώρια)	στρατιώτης	10	5	5	Ὁ εἰς εἰς τὸ στρατόπεδον

Όνομα καί ἐπώνυμον	ἡ πατρις	ἐπάγγελμα	ψυχές	ἄρρενες	θήλειες	Παρατηρήσεις
Γεώργιος Ἀδάμ	Κασσάνδρα	ναύτης	4	2	2	
Παπᾶ Χαρίτων	Κασσάνδρα	ἱερεὺς	7	4	3	
Ἰωσήφ Μοναχός		πνευματικός	1		1	
Τριαντάφυλλος Ἰωάννου	Κασσάνδρα	ναύτης	4	2	2	σ. 2
Γιάννης Νικολάου	»	στρατιώτης	4	3	1	Ὁ εἰς εἰς τὸ στρατόπεδον
Νικόλαος Δημητρίου	»	ναύτης	16	6	10	
Γεώργιος Κυρίτζης	»	ἔμπορος	4	2	2	
Ἀθανάσιος Μιχάλη	»	ναύτης	6	3	3	
Κωνσταντία Ἀντρονούδη γυνή χήρα	»		4	1	3	
Χριστόδουλος Κασσανδριανός		ἔμπορος	6	1	5	
Ἀναστάσης Χρυσόχοος	νιάουστα	ἐργάτης	6	3	3	
Χρῆστος Πολυγερινός	Πολύγηρος	ἐργάτης	3	2	1	
Γῶγ(ος) Κασσανδριανός	Κασσάνδρα	»	2	1	1	
Γεώργιος Πολυγερινός	Πολύγηρος	στρατιώτης	3	2	1	ὁμοίως [=Ὁ εἰς εἰς τὸ στρατόπεδον]
Ἰωάννης Κοντζᾶ	Κασσάνδρα	ναύτης	4	1	3	σ. 3
Γεώργιος Παλιουργιώτης	Παλιούρι	στρατιώτης	3	2	1	
Γεώργιος Παπᾶ Δημητρίου	Κασσάνδρα	ναύτης	3	1	2	
Γεώργιος Εὐαγγέλη	»	ἐργάτης	4	1	3	
Στάμ(ος) Σαραφιανοῦ	»	ἐργάτης	3	1	2	
Νικόλα(ος) Χηριτζούδης	Κασσάνδρα	ναύτης	2	1	1	
Μαργαρίτης	σέρραι	στρατιώτης	3	1	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
Βασιλικός Σκιώτης	Συκιά	»	4	2	2	Ὁμοίως
Ἀθανάσιος Σκιώτης	»	»	3	1	2	(Ὁμοίως)
Γεώργιος [Σκιώτης;]	Κασσάνδρα	ἐργάτης	3	1	2	
Ἄγγελος [Σκιώτης]	Συκιώτης	στρατιώτης	4	2	2	
Γεωργίου γυνή Ταμπούρλου χήρα	Κασσάνδρα		6	3	3	

	Όνομα και επώνυμον	ή πατρίς	ἐπάγγελμα	ψυχές	ἄρρενες	θήλειες	Παρατηρήσεις
	Ἰω(άννης) Ἀναστασίου	Κασσάνδρα	ναύτης	3	1	2	
	Γαρόφαλος	Ἐπανομή	ἐργάτης	3	2	1	
	Μιχαήλ Ἀποστολάρας	»	στρατιώτης	3	1	2	
	Γυνή Στεργιανού	»		3	2	1	
	Γεώργιος Δημητρίου	Κασσάνδρα	ναύτης	3	1	2	
	Χριστόδουλος	Συκιώτης	ἐργάτης	2	1	1	
σ. 4	Χριστόδουλος	Κασσάνδρα	ἐργάτης	2	1	1	
	Ἰωάννης Τζατζαρώνης	»	στρατιώτης	6	2	4	Ὁ εἰς εἰς τὸ στρατόπεδον
	Ἄγγελος	Συκιώτης	»	2	1	1	
σ. 5	Γιάννης Κοντογιώργη	Κασσάνδρα	στρατιώτης	4	3	1	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Κυπαρίσης Περιστερίτης	Ματέμια	στρατιώτης	3	1	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον Ταλάντι
	Μανόλης Περιστερίτης	Ματέμια	στρατιώτης	3	1	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον Ταλάντι
	Χρίστ(ος) Βούργαρης	Ὀλυμπος	στρατιώτης	3	2	1	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Παπᾶ Θαλάσσιος	Γαλάτιστα	ἱερεὺς	4	2	2	
	Δῆμ(ος) Γαλατζάνι(ος)	Γαλάτιστα	ἐργάτης	5	2	3	
	Γεωργάκης Κυρίτζη	Κασσάνδρα	ἔμπορος	3	1	2	
	Πασχάλης Τρατουδῆ	Λιβάδι	ἐργάτης	5	2	3	
	Θεοδόσι(ος) Στέργιου	Λιβάδι	ἔμπορος	4	2	2	
	Ἰω(άννης) Παπᾶ Βασιλείου	Ματέμια	ἔμπορος	3	1	2	
	Βενιαμίν μοναχός	Γαλάτιστα	ἐργάτης	3	3		
	Δημήτρης Νικολ(άου)	Ματέμια	ἐργάτης	5	2	3	
	Γρηγόριος Πανταζῆ	Ματέμια	ἐργάτης	3	2	1	
	Μαργαρίτης Ἀγγελῆ	Λιβάδι	ἐργάτης	5	2	3	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Ἀθανάσης Μανόλη	Λιβάδι	στρατιώτης	3	1	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον Ταλάν(τι)
	Στέργιος Ἀγγελῆ	Λιβάδι	ἐργάτης	3	2	1	
	Στρατῆς Ἰω(άννου)	Λιβάδι	ἐργάτης	4	2	2	
	Νικόλας Κανάκη	Λιβάδι	ἐργάτης	7	3	4	
	Παναγιώτης Φίλιππα	Κασσάνδρα	ναύτης	5	3	2	
	Ἀργύρης Μιχαῆλ	Πολύγηρος	ἔμπορος	3	2	1	
	Μιχαῆλης Ἰω(άννου)	Πολύγηρος	ἔμπορος	3	2	1	

Όνομα καὶ ἐπώνυμον ἢ πατρὶς	ἐπάγγελμα	ψυχές	ἄρρενες	θήλειες	Παρατηρήσεις	
Γυνὴ Θεοχάρη χήρα	Κασσάνδρα		4	1	3	σ. 6
Στέργιος Ἀγαδούδη	Κασσάνδρα	ἔμπορος	3	1	2	
Κωνσταντίνος Ἀδάμη	Ματέμια	ἔμπορος	3	1	2	
Στέργιος Βαβδινός	Βάβδα	στρατιώτης	7	5	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
Κυπαρίσης Παπᾶ Ἀγγελῆ	Κασσάνδρα	στρατιώτης	4	2	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
Ἀργύρης Γεωργίου	Πολύγηρος	ἔμπορος	2	1	1	
Δημητράκης Παραθυρᾶς	Κασσάνδρα	ἔμπορος	7	5	2	
Καραγεώργης	Κασσάνδρα	ναύτης	2	1	1	
Γυνὴ Ἀγγελου χήρα	Κασσάνδρα		4	2	2	
Πίνος (=Κ. Μπίνος)	Ἵλυμπος	Πεντακοσίαρ(χος)	12	9	3	Εἰς τὸ στρατόπεδον
Κυπαρίσης Ἀθανασίου	Ἵλυμπος	στρατιώτης	4	1	3	Εἰς ἄλυμπον μὲ τὸν Διαμαντῆν
Ἀναστάσιος Ὀλύμπιος		στρατιώτης	2	1	1	Ἵμοθ
Γεώργιος Χριστοδούλου	Κασσάνδρα	στρατιώτης	4	2	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
Δῆμος Ὀλύμπιος	Ἵλυμπος	ἐκατόνταρχος	9	3	6	Εἰς τὸ στρατόπεδον
Στέφανος Ἱερομόναχος	Ἅγιον Ὅρος	ἱερεὺς	9	9		
Ἰωάννης Ὀλύμπιος	Ἵλυμπος	στρατιώτης	4	1	3	Εἰς ἄλυμπον μὲ τὸν Διαμαντῆν
Στέργιος Πετρονούδη	Ματέμια	ἔμπορος	7	5	2	
Γιαννάκης Μαχαιρᾶς	Γαλάτιστα	στρατιώτης	4	2	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
Ἰωάννης Χριστοδούλου	Ματέμια	ἐργάτης	4	1	3	
Ρήγας Παραθυρᾶς	Κασσάνδρα	ἔμπορος	2	2		
Βασιλικὸς Ἀθανάση	Κασσάνδρα	ναύτης	3	1	2	
Πασχάλης Γεωργίου	Κασσάνδρα	ἔμπορος	4	2	2	
Μῆτρ(ος) Λιακόπουλος	Ἵλυμπος	χιλιαρχος	11	4	7	Εἰς τὸ στρατόπεδον

σ. 7

	Όνομα καὶ ἐπώνυμον ἢ πατρὶς	ἐπάγγελμα	ψυχὰς	ἄρρενες	θῆλεις	Παρατηρήσεις
	Νικόλας Πέι (= Μπέη) » (;)	στρατιώτης	6	2	4	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Τριαντάφυλλ(ος) Κων- στ(αντίνου)	Ματέμια ἐργάτης	5	3	2	
	Χρῖστος Οἰκονόμου	Ματέμια ἔμπορος	5	3	2	
	Ἰω(άννης) Τραχανᾶ	Ματέμια ἐργάτης	7	4	3	
	Γεώργης Πολυγερινός	Πολύγη- ρος ποιμὴν	4	3	1	
σ. 8	Τριαντάφυλλ(ος) ἱερεὺς	Κασσάν- δρα ἱερεὺς	4	1	3	
	Αὐγεριν(ός) Γεωργί(ου)	Κασσάν- δρα ναύτης	6	2	4	
	Διαμαντῆς Μαχαιρᾶς	Ὀλυμπος ἔμπορος	5	2	3	
	Θανάσης Πανέλη	Πολύγη- ρος ἐργάτης	5	2	3	
	Γαρόφολ(ος) Νικο- λί(ου)	Ἰερισσιώ- της ἔμπορος	4	2	2	
	Δημητράκης Ψαθᾶ	Κασσάν- δρα ναύτης	4	2	2	
	Γιαννι(ός) Τραμου- ντάνη	Κασσάν- δρα ναύτης	4	2	2	
	Δῆμος Καρύδας	Ματέμια ἐργάτης	4	1	3	
	Γεώργης Τζατζαρῶ- νης	Κασσάν- δρα στρατιώτης	5	1	4	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Στέργι(ος) Νικολάου	Κασσάν- δρα ἔμπορος	4	1	3	
	Δημήτριος Γαλαρινιώ- της	Ματέμια ἔμπορος	3	1	2	
σ. 9	Γεωργάκης Πολυγε- ρινός	Πολύγη- ρος	2	1	1	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Γεώργης Ματαρᾶς	Πολύγη- ρος ποιμὴν	3	2	1	
	Δημήτριος Βραστα- ν(ός)	Κασσάν- δρα στρατιώτης	5	3	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Ἄνθιτζα γυνὴ Ξαν- θου χήρα	Κασσάν- δρα	3	1	2	
	Στέργιος Μουστακάς	Συκιά στρατιώτης	4	2	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Κόρη γαρόφουλου χήρα	Κασσάν- δρα	3	1	2	
	Νικόλας Παναγιώτου	Κασσάν- δρα στρατιώτης	3	1	2	ὁμοῦ
	Πανταζῆς Θανάση	» (;)	3	2	1	ὁμοῦ
	Κωνστ(αντίνος) Συ- κιώτης	Συκιά στρατιώτης	5	4	1	Εἰς τὸ στρατόπεδον

Όνομα καί ἐπώνυμον	ἡ πατρίς	ἐπάγγελμα	ψυχές	ἄρρενες	θήλειες	Παρατηρήσεις
Χρυσάφης Λαγοῦ	Κασσάνδρα	στρατιώτης	8	5	3	ὁμοῦ
Οὐρανία Βαγγέλη χήρα	Κασσάνδρα		3	2	1	
Στέργιος Ἀποστόλη Βαϊνᾶ	Συκιά	στρατιώτης	3	2	1	Εἰς τό στρατόπεδον
Γεώργης Βαβδιν(ός)	Βάβδα	στρατιώτης	2	1	1	
Γεώργης Κωνστ(αντίνου)	Συκιά	ἐργάτης	7	4	3	
Δημήτρης Πιτζάνη	Ματέμια	ἐργάτης	5	5		
Δημήτρης Ἀνδρέα	Συκιά	στρατιώτης	5	1	4	
Κωνστ(αντίνος) Κριμινιώτης	Ματέμια	στρατιώτης	3	1	2	
Χρῖστος Καραβασίλη	Κασσάνδρα	ναύτης	7	4	3	
Κωνστα(ντίνος) Ἀγγελου	Κασσάνδρα	ναύτης	5	2	3	
Ἀναγνώστης Ματζᾶτςος	Κασσάνδρα	ναύτης	11	6	5	
Δημήτρης Ἀργύρη	Ματέμια	στρατιώτης	3	2	1	Εἰς τό στρατόπεδον
Παναγιώτης Κυριάκου	Ματέμια	στρατιώτης	3	2	1	ὁμοῦ
Καραθανάσης	Ἱερισσός	γεωργός	3	1	2	
Ἰωάννης Ἱερισσιώτης	Ἱερισσός	στρατιώτης	3	2	1	Εἰς τό στρατόπεδον
Κωνστ(αντίνος) Χατζῆ Θύμνιου	Ματέμια	ἐργάτης	7	5	2	
Ἀποστολάρας	Ματέμια	χιλίαρχος	5	3	2	Εἰς τό στρατόπεδον
Θεόδωρ(ος) Ἀγγελου	Ματέμια	στρατιώτης	3	2	1	
Στέργιος Βρασιχιώτης	Κασσάνδρα	στρατιώτης	3	2	1	Εἰς τό στρατόπεδον
Ἀλέξης Κυρίτζη	Κασσάνδρα	ἐμπορος	6	2	4	
Σεραφεῖμ	Ματέμια	ἐμπορος	1	1		
Χριστόδουλος Χήμου	Κασσάνδρα	ναύτης	6	3	3	
Στηργιαν(ός) Δημητρί(ου)	Βάβδα	στρατιώτης	6	4	2	Εἰς τό στρατόπεδον
Δημητράκης Ἀγιομαμίτης	Κασσάνδρα	στρατιώτης	7	5	2	ὁμοῦ.
Δῆμος Ταμπάκης	Ματέμια	ἐργάτης	5	2	3	
Ρήγας Ἀγαδούδη	Κασσάνδρα	ναύτης	5	3	2	

	Όνομα και επώνυμον ή πατρὶς	ἐπάγγελμα	ψυχές	ἄρρενες	Θήλεις	Παρατηρήσεις	
	Βαγγιέλης Μουλαγιαννιοῦ	Κασσάνδρα	ναύτης	3	2	1	
	Βασίλης Πορταριν(ός)	Κασσάνδρα	ἐμπορος	2	1	1	
	Θεοχάρης Καραπατζούδη	Ἐπανομή	ἐργάτης	7	5	2	
	Δημήτρης Κασσανδριανός	Κασσάνδρα	ἐργάτης	3	2	1	
	Γεώργης Ζαγοργιανός	Κασσάνδρα	ἐργάτης	4	2	2	
	Ἀντώνης Σταμοῦδη	Ἐπανομή	στρατιώτης	10	5	5	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Χρυσάφης Γέρο Γιώργου	Πολύγηρος	στρατιώτης	4	2	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
σ. 11	Γεώργης Ἀγγελου	Κασσάνδρα	στρατιώτης	4	2	2	
	Εὐαγγέλης Σχοινᾶς	Ὀλυμπος	ἐργάτης	3	3		
	Τριαντάφυλλος Γεροδήμου	Κασσάνδρα	ναύτης	3	2	1	
	Δῆμος Ἰω(άννου) Πογιατζῆ	Σέρραι	ἐργάτης	2	1	1	
	Ἀντώνης Ἀδαμόπουλου	Ὀλυμπος	στρατιώτης	5	3	2	
	Λιάκος Βασιλείου	Ὀλυμπος	στρατιώτης	5	2	3	
	Θεοχάρης Σταμόπουλου	Ὀλυμπος	στρατιώτης	3	1	2	
σ. 12	Δημήτριος	Στάγειρα	ἐμπορος	3	1	2	
	Γιαννιός Δεσποτόπουλος	Κασσάνδρα	ἐργάτης	2	2		
	Ἡλίας Νικολάου	Λιβᾶδι	στρατιώτης	4	2	2	
σ. 13	Νᾶνος Νικολάου	Ὀλύμπιος	ἐργάτης	7	2	5	
	Γεώργιος	Πολύγηρος	ἐμπορος	3	1	2	
	Γεώργιος Πα(πᾶ) Βασιλείου	Πολύγηρος	ἐμπορος	5	2	3	
	Ἀναστάσης Πιλπιτζῆς	Ὀλυμπος	ἐμπορος	4	2	2	
	Ἰωάννης Ἀθανασίου	Μαντέμια	ἐμπορος	5	2	3	
	Νικόλαος Γούναρη	Πολύγηρος	ἐργάτης	4	1	3	
	Γεώργιος Ἀθανασίου	Κασσάνδρα	ἐργάτης	6	3	3	
	Δημήτριος Μαυρωδῆ	Πολύγειρος	ἐμπορος	5	4	1	
	Βασίλειος Δημητρίου	Μαντέμια	ἐργάτης	3	1	2	

Όνομα καὶ ἐπώνυμον	ἡ πατρίς	ἐπάγγελμα	ψυχές	ἄρρενες	θήλειες	Παρατηρήσεις
Θανάσης Μαρτίνης	Κασσάνδρα	ἔμπορος	7	4	3	
Πανταζῆς Ἰωάννου	Κασσάνδρα	ἔμπορος	4	2	2	
Γεώργιος Πανταζῆ	Κασσάνδρα	ἔμπορος	7	4	3	
Κωσταντῆς Μελισσᾶ	Κασσάνδρα	ναύτης	5	1	4	
Χριστόδουλος Ζαφει- ρη	Κασσάνδρα	ἔμπορος	3	2	1	
Στάθης Νικολάου	Κασσάνδρα	ἐργάτης	3	1	2	
Μιχάλης Πετζάβα	Όλυμπος	στρατιώτης	8	4	4	Εἰς Όλυμπον
Ἀναστάσης Βασιλείου	Μαντέμια	ἔμπορος	6	3	3	
Ἀθανάσιος Ζήκα	Όλυμπος	στρατιώτης	6	2	4	Εἰς Όλυμπον
Ἰωάννης Μόκα	Μαντέμια	ἔμπορος	5	2	3	
Κωνσταντῆς Δημη- τρίου	Μαντέμια	ἔμπορος	5	3	2	
Ἀργύρης πα(πᾶ)	Μαντέμια	ἔμπορος	4	3	1	
Θανάσης Ἀγγελῆ	Μαντέμια	ἐργάτης	7	4	3	
Βασιλικός Κατζάνη	Κασσάνδρα	στρατιώτης	5	3	2	Εἰς Κασσάνδρ(αν)
Ἀναστάσης Χημευ- του	Κασσάνδρα	στρατιώτης	14	6	8	Εἰς Κασσάνδραν
Πανταζῆς Παντελῆ	Κασσάνδρα	ἔμπορος	2	1	1	
Παπᾶ Βασίλης	Μαντέμια	ἱερεὺς	8	5	3	
Χρῆστος Παναγιώτου	Κασσάνδρα	ἔμπορος	4	1	3	
Δημήτριος Παναγιώ- του	Ματέμια	ἔμπορος	2	1	1	
Διαμαντῆς Δημητρίου	Ματέμια	ἔμπορος	3	2	1	
Παναγιώτης Θύμνι- ου(;))	Όλυμπος	ἔμπορος	6	2	4	
Ζαχάρου γυνῆ χήρα	Μαντέμια		3	2	1	
Παναγιώτης Καραχά- λη	Μαντέμια	στρατιώτης	3	2	1	Εἰς τό στρατό- πεδον
Κυπαρίσινα χήρα γυνῆ	Μαντέμια		4	1	3	
Ἀποστόλης Δούκα	Μαντέμια	ἐργάτης	3	2	1	
Γιαννάκης Ψαρᾶ	Κασσάνδρα	στρατιώ- (της)	4	1	3	
Παῦλος	Πολύγηρος	ἐργάτης	4	1	3	
Ἰωάννης Παραθυρᾶ	Κασσάνδρα	ἔμπορος	5	2	3	
Παναγιώτης Παπᾶ	Καψόχωρα	ναύτης	5	2	3	
Μηλιά χήρα γυνῆ	Κασσάνδρα		3	1	2	

σ. 14

σ. 15

	Όνομα και επώνυμον	ή πατρὶς	ἐπάγγελμα	ψυχές	ἄρρενες	θήλειες	Παρατηρήσεις
	Παπᾶ Νικόλαος	Κασσάνδρα	ἱερεὺς	5	4	1	
	Μιχαλάκης Ταλιανού	Κασσάνδρα	ναύτης	4	2	2	
	Ἄθανάσινα χήρα γυνή	Ματέμια		4	4		
	Γεώργης Χρυσοχός	Θεσσαλονίκη	ἐμπορος	1	1		
	Ἀργύρης	Πολύγηρος	ἐργάτης	6	3	3	
	Στυριανός Γεωργίου	Πολύγηρος	ἐμπορος	4	3	1	
	Παῦλος Γεωργίου	Ματέμια	στρατιώτης	4	2	2	
σ. 16	Κώστας Δημητρίου	Ματέμια	ἐργάτης	4	2	2	
	Ἰωάννης Γираκίνας	Κασσάνδρα	ναύτης	3	1	2	
	Ἀργύρης Κύρκου	Βάβδος	στρατιώτης	3	1	2	Εἰς τὸ στρατόπεδον
	Ἰωάννης Κοτζᾶ	Κασσάνδρα	ναύτης	5	2	3	
	Στάθης Χριστοδούλου	Κασσάνδρα	ἐργάτης	3	2	1	
	Πανταζῆς Γεωργίου	Κασσάνδρα	στρατιώτης	2	2		Εἰς Κασσάνδραν
	Νικόλαος Δήμου	Πολύγηρος	ναύτης	3	1	2	
	Κώστας Ξυλικός	Κασσάνδρα	ἐργάτης	5	2	3	
	Θανάσης Ματούδη	Πολύγηρος	ἐμπορος	8	4	4	
σ. 17	Φίλιππος Δημητρίου	Βέργια	στρατιώτης	6	3	3	
	Ἰωάννης Θεοδοσίου	Ματέμια	ἐργάτης	3	1	2	
	Ἰωάννης παπᾶ Σταμάτη	Συκιά	στρατιώτης	6	4	2	
	Ἰωάννης Γεωργίου	Ὀλυμπος	στρατιώτης	4	3	1	
	Χριστόδουλος Χαντζῆ	Κασσάνδρα	ἐργάτης	5	2	3	
	Ἰωάννης Στεριανού	Ματέμια	ἐργάτης	3	2	1	
	Θανάσης Χαλκιάς	Ματέμια	στρατιώτης	7	4	3	Εἰς στρατόπεδον
	Γεώργης Χριστοδούλου	Κασσάνδρα	ἐργάτης	6	4	2	
	Γεώργιος Βασιλικού	Κασσάνδρα	ναύτης	4	3	1	
	Μιχάλης Χίμος	Κασσάνδρα	ναύτης	4	2	2	
σ. 18	Ρήγας Παῖδα	Κασσάνδρα	ναύτης	3	1	2	

Όνομα καί ἐπώνυμον	ἡ πατρίς	ἐπάγγελμα	φυγές	ἄρρενες	θήλεις	Παρατηρήσεις
Κ(απετάν Διαμ(αν- τῆς) Νικολάου	Όλυμπος	στρατιώτης	20	10	10	Εἰς Όλυμπον
Καπετάν Κώστας	Όλυμπος	στρατιώτης	12	3	9	Εἰς Όλυμπον
Κ(απετάν) Τόλιος Λά- ζου χιλίαρχος	Όλυμπος	στρατιώτης	19	6	13	Εἰς Όλυμπον
Καπετάν Νάσος	Όλυμπος	στρατιώτης	6	3	3	Εἰς Όλυμπον
Καπετάν ματζαρόπου- λος	Όλυμπος	πεντηκόν- ταρχος	4	1	3	Εἰς στρατό- πεδον
Γυνή τοῦ Τραχήλα [= Τζαχίλα] χήρα	Όλυμπος		3	1	2	
Καπετάν Ζάκος [= Ζά- κας]	Όλυμπος	στρατιώτης	9	6	3	Εἰς Όλυμπον
Καπετάν Γεώργης Συ- ρόπουλος	Όλυμπος	ἐκατόνταρ- χος	16	4	12	Εἰς τό στρατό- πεδον
Διδάσκαλος Ἀστέριος Μακεδών		διδάσκα- λος)	6	3	3	

Ἐν τῷ παρόντι δωδεκαφύλλῳ Καταλόγῳ τῶν Παροίκων τῆς Νήσου Σκοπέλου περιέ-
χονται αἱ σημειούμεναι

Οἰκογένειαι	κλάσεις οἰκογενειῶν	ἄρρενες φυχαί	θήλεια φυχαί	φυχαί ἄλαιο
138	ἐργάται βαναύσων τεχνῶν			
104	ναῦται			
85	ἔμποροι			
140	στρατιῶται			
12	ἱερεῖς			
2	Διδάσκαλοι			
1	ἰατρός			
63	χήραι	ἄρρενες	θήλεια	φυχαί ἄλαιο
545		1284	1257	2541

Τῆ 2: ἀπριλλίου 1829: ἐν Σκοπέλῳ

Οἱ Δημογέροντες Σκοπέλου

Α=Ποσανκόπουλος

Μ=Σκαβέντζας

Γ=Νικολαΐδης

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Ἀπό τὸν πῶς πάνω κατάλογο προκύπτει ὅτι, ἀπὸ τῆς 545 οἰκογένειες τῶν παροίκων, οἱ 230 οἰκογένειες εἶχαν τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τὴ Μακεδονία καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴ Χαλκιδικὴ καὶ τὸν Όλυμπο.

Συγκεκριμένα:

α) Ἀπὸ τὴν Κασσάνδρα ἦσαν 89 οἰκογένειες

β) Ἀπὸ τὰ Μαντεμοχώρια ἦσαν 43 οἰκογένειες

- γ) 'Από τὸν Ὀλύμπο ἦσαν 30 οἰκογένειες
- δ) 'Από τὸν Πολύγυρο ἦσαν 21 οἰκογένειες
- ε) 'Από τὴ Συκιὰ ἦσαν 11 οἰκογένειες
- στ) 'Από τὸ Λιβᾶδι ἦσαν 8 οἰκογένειες
- ζ) 'Από τὴν Ἐπανομή ἦσαν 5 οἰκογένειες
- η) 'Από τὴ Βάβδο ἦσαν 4 οἰκογένειες
- θ) 'Από τὴ Γαλάτιστα ἦσαν 4 οἰκογένειες
- ι) 'Από τὴν Ἰερισσὸ ἦσαν 3 οἰκογένειες
- ια) 'Από τὴ Θεσσαλονίκη ἦσαν 2 οἰκογένειες
- ιβ) 'Από τὴ Σέρρες ἦσαν 2 οἰκογένειες
- ιγ) 'Από τὴ Βέροια ἦσαν 1 οἰκογένεια
- ιδ) 'Από τὴν Νάουσα ἦσαν 1 οἰκογένεια
- ιε) 'Από τὸ Παλιούρι ἦσαν 1 οἰκογένεια
- ιστ) 'Από τὰ Στάγειρα ἦσαν 1 οἰκογένεια
- ιζ) 'Από τὸ Ἅγιον Ὄρος ἦσαν 1 ἄτομο
- ιη) 'Από τὴν Καψόχωρα ἦσαν 1 οἰκογένεια
- ιθ) Μὲ τὴν ἔνδειξη «Μακεδῶν» ἀναφέρεται 1 οἰκογένεια καὶ
- κ) Μὲ ἀμφισβητούμενη ἰδιαίτερη πατρίδα ἀναφέρεται 1 οἰκογένεια.

Γιὰ νὰ γίνῃ κατανοητὸ πόσο πολλοὶ ἦσαν οἱ Μακεδόνες παροικοὶ τῆς Σκοπέλου, πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ ντόπιοι κάτοικοι ἦσαν 3.152 καὶ οἱ παροικοὶ 2.541 καὶ τοῦτο στὰ 1829, γιατί χωρίτερα ἦσαν περισσότεροὶ οἱ τελευταῖοι¹.

2. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου καταχωρίζονται στοιχεῖα ποῦ ἀναφέρονται σὲ γνωστοὺς ὄπλαρχηγούς τοῦ Ὀλύμπου, ποῦ ἔλειπαν στὸν Ὀλύμπο², ἢ ἦσαν στὸ στρατόπεδο, ἀλλὰ οἱ οἰκογένειές τους βρίσκονταν μαζί μὲ τὴς ἄλλες στὴ Σκόπελο. Ἀξίζει, ἀκόμα, νὰ σημειωθῇ ὅτι μεταξὺ τῶν παροίκων, σημειώνεται (στὴν 1η σελίδα τοῦ καταλόγου) καὶ ὁ Ἰωάννης («Τζήμ») Σαρῶ, ὁ ὁποῖος ἦταν Ἄγγλος πρόξενος στὴ Θεσσαλονίκη³.

3. Δὲν ἔχομε στοιχεῖα γιὰ τὴν τύχη τῶν παροίκων τῆς Σκοπέλου, ξέρομε ὅμως ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺτους ἀναγκάστηκαν ἀπὸ τὸν Καποδίστρια νὰ ἐγκαταλείψουν τὴς Βόρειες Σποράδες. Μετακινήθηκαν καὶ ἐγκαταστάθηκαν

1. Βλ. Δ. Θεμελεῖ - Κατηφόρη, Ἐ.ἀ., μέρος 1ο, σ. 25 κ.έ., ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία καὶ ἄλλες πληροφορίες.

2. Γιὰ τοὺς ὄπλαρχηγούς τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὴς προσπάθειες τους νὰ ἀπελευθερώσουν τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα τους βλ. Γ. Χ. Χιονίδης, Ἡ ἐκστρατεία κ.λ., σ. 11, 40 κ.έ., 74, 79 καὶ 86-87.

3. Βλ. Δ. Θεμελεῖ - Κατηφόρη, Ἐ.ἀ., μέρος 1ο, σ. 27-28, 106 καὶ 109.

σέ άλλα διαμερίσματα τής χώρας, ιδιαίτερα οί 'Ολύμπιοι αγωνιστές, γιατί είχαν έπιδοθῆ σέ πειρατικές επιχειρήσεις¹.

Στό φύλλο 47, τής 19-8-1831, τής έφημερίδας «'Απόλλων» τής 'Υδρας (σ. 195) γράφονται: «Τήν στιγμήν ταύτην έλάβομεν καί τās αναφοράς τής Σκιάθου, τής Σκοπέλου, καί τών έν αυτοίς Παροικούντων Θετταλομακεδόνων ή πρώτη είναι από 14 'Ιουλίου καί περιέχει 143 υπογραφάς· ή δευτέρα από 13 'Ιουλίου, καί φέρει 217 υπογραφάς· ή τρίτη από 1 Αύγουςτου καί περιλαμβάνει 106 υπογραφάς· όλων αυτών τών Κοινοτήτων οί γενναίοι καί φιλόνομοι πολῖται έκφράζονται μέ τό αυτό φιλελεύθερον φρόνημα, ζητούντες 'Εθνικήν Συνέλευσιν συγκροτημένην έκ πληρεξουσίων πάντη έλευθέρωσ έκλεγμένων καί τήν ανόρθωσιν τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος μας»². 'Ετσι, λοιπόν, πληροφορούμαστε ότι καί στά 1831 υπῆρχαν Μακεδόνες στά νησιά Σκόπελο καί Σκιάθο.

'Αν πάλι πιστέψουμε μία ἄλλη πληροφορία, ή Σκιάθος είχε (στά 1836) 1.000 κατοίκους περίπου καί απογόνους «Θεσσαλών»³.

'Ακόμα, σύγχρονος ιστορικός τής Σκοπέλου υποστηρίζει ότι στά δύο νησιά (Σκόπελο καί Σκιάθο) μεταφέρθηκαν 70.000 πρόσφυγες από τή Χαλκιδική καί από τόν 'Όλυμπο, κυρίως μέ τό πλοίο τοῦ καπετάνιου Γ. Καμπούρη⁴.

Σέ πρόσφατη σχετική μελέτη δημοσιεύονται στοιχεῖα γιά 80 Σκοπελίτες αγωνιστές τής έπαναστάσεως τοῦ 1821, από τοίς όποίους όμως οί 29 ἦσαν μακεδονικῆς καταγωγῆς⁵.

Πάντως, τό πρόβλημα τής τύχης τών Μακεδόνων προσφύγων παντοῦ, όπως καί σέ όλες τῆς Βόρειες Σποράδες, χρειάζεται καί ἀξιζει όπωσδήποτε—όπως σημείωσα ἤδη—νά ἀποτελέσῃ ἀντικείμενο μιᾶς διεξοδικῆς μονογραφίας.

Βέροια

Γ'ΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗΣ

1. Βλ. Δ. Θεμελιῆ - Κατηφόρη, Ε.ά., μέρος 1ο, σ. 66 κ.έ., πρβλ. δέ καί σ. 25 κ.έ. Πρβλ. 'Απ. Βακαλοπούλου, Πρόσφυγες, σ. 106-109, καί τοῦ Ἰδίου, 'Ιστορία τής Μακεδονίας, σ. 608-616.

2. Βλ. καί 'Αδαμ. Α. Σάμψων, Ε.ά., σ. 233 κ.έ. καί 'Αρχεῖα τής 'Ελληνικῆς Παλιγγενεσίας, τόμ. 3ος, 'Αθήναι 1971, σ. 161, 162, 221, 222, 224, 254, 271, καί 556.

3. Τρύφ. Ε. Εὐαγγελίδου, Ε.ά., σ. 125, ό όποίος ἀναφέρει σάν πηγή του τή χωρογραφία τοῦ Ι. Α. Λεονάρδου.

4. 'Αδ. Α. Σάμψων, Ε.ά., σ. 215. Πρβλ. Δημ. Γ. Νασούλη, Ε.ά., σ. 66-67 καί 69-70, Τρύφ. Ε. Εὐαγγελίδου, Ε.ά., σ. 124-127 καί 'Ιω. Ν. Φραγκούλα, Ε.ά., σ. 92-93. Τήν παλαιότερη βιβλιογραφία καί τῆς σχετικῆς εἰδήσεως βλ. στοῦ 'Α. Βακαλοπούλου, Πρόσφυγες, σ. 20-21.

5. Βλ. 'Ιω. Ν. Φραγκούλα, Ε.ά., σ. 75 κ.έ.

RÉSUMÉ

George Ch. Chionidis, Les réfugiés Macédoniens à Skopelos en 1829.

On publie une liste des Macédoniens, qui habitaient dans l'île de Skopelos, des Sporades du Nord, en 1829. Le manuscrit se trouve dans les «Archives des Combattants» de la Bibliothèque Nationale d'Athènes, extrait des «Archives de Filimon» (Nos 8684 et 5043).

Après une préface, la liste des Macédoniens suit et en fin des remarques et des conclusions. Il est remarquable que le nombre des méteques de cette île était 2.541 individus (1.284 mâles et 1.257 femmes), qui formaient 545 familles, dont les 230 d'origine macédonienne (Chalkidiki et Olympe). D'ailleurs les habitants indigènes de Skopelos ne dépassaient le nombre de 3.152.

ΔΗΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

325.2495
XIC